
" 'T GENTSCH SPANT DE KRUUNE!"

Ne Gentschen êwen toaie

Een gunstige wind waaide twee Gentse liedjes uit en over de Tweede Wereldoorlog naar onze redactie. Ze werden meer dan een halve eeuw geleden geschreven door "Ouwe Taaie" en trouw lid Theo Desmet. Daarmee wou hij toen een ode brengen aan al die moeders die er in penibele omstandigheden en vooral door zichzelf veel te ontzeggen, toch nog in geslaagd zijn hun kinderen enigszins behoorlijk groot te brengen.

Een eerste lied draagt de vermelding:

Lied der Rantsoenering. Oorlog 1940-1945.

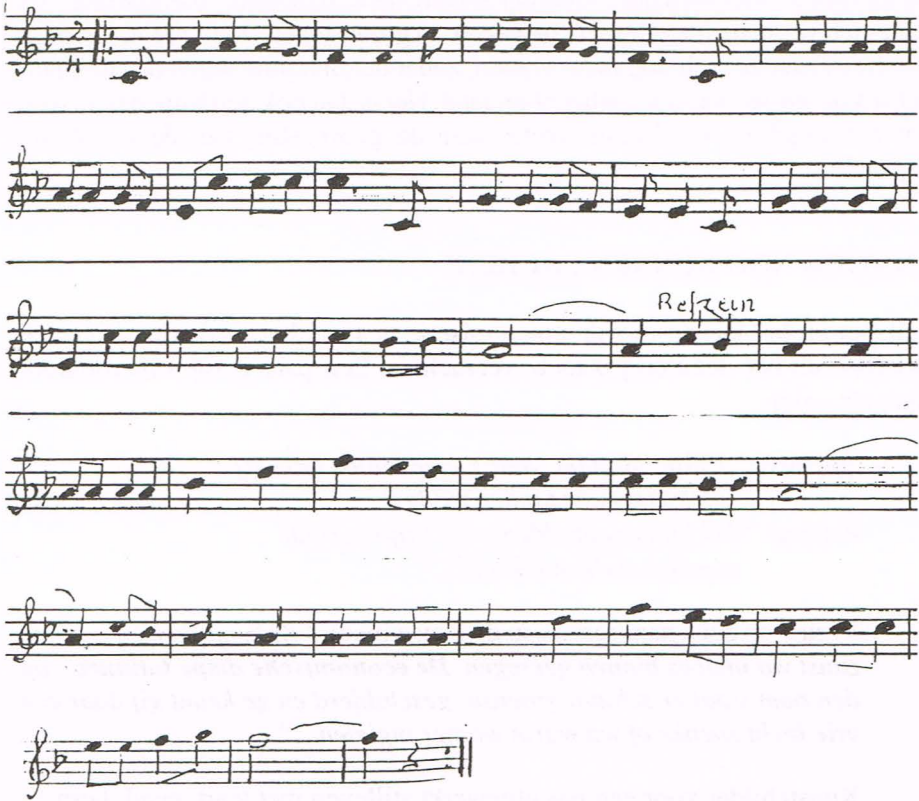
Zing: best: in 't Gents. Zangwijze: Ouwe Taaie.

Kerstmis 1943

Dit wijsje "Ouwe Taaie" maakte furore in de periode 1938-39 en werd een klassieker.

BELGIË OP DEN BON!

Het lied verwoordt op geestige wijze de grootste bekommernis van de gewone man om tijdens de oorlog aan de meest primaire behoefte te voldoen, nl: hoe raak ik aan eten?

Het meest vitale probleem waar het bezette België dan ook mee af te rekenen had, was de voedselvoorziening. De Duitse machtsovername en de Engelse blokkade maakten de normale voedselinvoer onmogelijk, terwijl de binnenlandse productie helemaal niet volstond om de bevolking te voeden.

De Belgische secretarissen-generaal die mede het bezettingsbestuur vormden, trachtten tevergeefs in ruil voor de Belgische industriële productie van Duitsland een toereikende voedselinvoer te bekommen. Noodgedwongen moest het land in veel hogere mate dan voorheen in de eigen voeding voorzien. Daartoe organiseerde E. De Winter, Secretaris-generaal voor Landbouw en Voedselvoorziening, een dirigistische voedingseconomie. Die voerde de productie drastisch op en rantsoeneerde de voedselbedeling. Zegeltjes en rantsoenkaarten deden hun intrede. Tegelijkertijd met de officiële voedselvoorziening ontstond de zwarte markt. Velen verschaften zich daar aan woekeerprijzen de noodzakelijke aanvullingen op hun rantsoen. Voor enkelen diende de zwarte markt ook om zich van peperdure luxegoederen te voorzien.

De Belgen overleefden door vindingrijkheid, de welbekende “foefelarijen”. en door zich ver in de illegaliteit te bewegen. In grote steden, zoals Gent, liet deze voedselschaarste zich nog meer voelen, zodat de tolerantie tegen de sluikhandel er veel groter was dan op het platteland. Het is dan ook duidelijk dat de zorg om het dagelijks voedsel in grote mate de gedragslijn van de bevolking bepaalde.

EN TOCH NOG KUNNEN LACHEN!

Zelfspot en het lachen met de eigen miserie is altijd het medicijn bij uitsteking geweest om het leed enigszins te verzachten. Een paar grapjes hieromtrent gaan als volgt:

Tandarts: *“Choh, Madam, veur t’ eten mankeerde gij
toch een poar tanden zulde.”*

Patiënt: *“Wel bijnienoak, Meniere, ‘t zijn surtout
zegolkes da’k mankeere...”*

Vrouw op zoek naar servies in de gleiswinkel: *“Kijk, madamke, memme
zuust wa nieuws binnen gekregen. **De economische diepe talluure** :
op den bom stoat er schuun groensol geschilderd en ge keunt gij doar een
vrie locht soepke of wa warm woater ingieten...”*

Kunstchilder voor een pas afgewerkt stilleven met taart, eend, hesp en vis: *“ En zeggen dat ‘t îrgsten ès, da’k dat allemoal uit mijn huufd
moeten schilderen hên!”*

men schreef er zelfs liedjes over. Daarin werd vooral de schaarste van vlees, vis en de slechte kwaliteit van bloem, melk, schoeisel, fruit en groenten, brandstof, en de vele “Ersatz” of surogaatproducten aangeklaagd.

LIED DER RANTSOENERING

We leven in wreede tijden, ‘t és al gerantsoeneerd.
d’ Hendes en de kousens zijn op punten gebaseerd.
Veur schoenen en veur sletsen, ne specialen bon,
al zijn ze van geperst karton.

Schep courage,
joepie, joepie, jee - éé -éé
want weldra,
weldra die komt de vree (bis)

Het bruid bij onzen bakker, wordt iest ne kier gezift.
't Es kweste dat de blomme op uw moage nie en ligt.
De melk bij onze melkboer, die wordt veuraf geduupt (1)
omdat ze tons wa beter luupt.

Veur pîren en veur appols, doar moete zegols bij.
De pruimen en de wurtols, die zijn uuk al nie vrij.
Veur kuulen en saveujen, tzelfs veur een pak porei,
es't rotse volgen, wees dan nog moar blij!

Levoart (2) en druugen hoarijnk, dat hemme nie te kort.
Moar ploate, rogg'en tonge kuupte op de zwarte mort.
Toebak en sigaretten, zijn uuk gerantsoeneerd.
Aleen een chieke (3) blijft ongedeerd.
Veel vrèwe luupe dikke, van flèwte, noar men zegt.
Moar 't ès wel veur die zegols en dat ès uuk hulder recht.
Tons moen ze gien rotse schuive, bij gist- of vismarchand
Zuu hebben zij doar uuk iets an.

En hedde nu gien kolen, awel brandt tons wa schlamm (4)
wa spriet (5) of spuurwigzenders (6) of desnuuds wat macadam (7)
Gelukkig, da't nie kèwd ès of anders vriesde duud.
In zuu nen tijd van gruute nuud.

En bij den apotheker, doar goat het al nie beter.
Wa pullekes (8) en flaskes die hee't hij uuk al te kort.
Es't veur u te veblijje? Of veur de kakkerij?
't Es allemoal op de zwarte mort.

't Es doarom beste vrienden, die hier nu zij bijeen.
Dat wij niet te vroeg al van malkander meuge schien.
Loat ons dus nog wat drijnken, tot we rollen op de grond,
Om nie te peizen op 't Wiede Front(9).

NOTEN

1. aangelengd met water.
2. haring, ze verslonden massa's van dit "nieuw nationaal gerecht". Het was immers rijk aan dierlijke proteïnes en vetten. Een gezegde hieromtrent was: "In plaatse van welvoart brochten de Duitschers ons levoart!"
3. tabaksprium
4. Natgemaakt fijn kolengruis of kolenstof dat met de kolenschop tot een dikke pap gemengd

werd en op het reeds brandend vuur geschept werd om het branden te onderhouden. Een andere manier om brandstof te maken was (kranten)papier weken in water en samenpersen tot blokken of bollen en die laten drogen.

5. "spriet" betekent gespleten, gesplitst, vertakt, vezelig, borstelig. Hier: "moer" van de kolen: bruinkool of turf, een vezelige brandstof.
6. "schrebielden" of "schrabielden", sintels (<Fr.: escarbilles)
7. tarmac, steentjes met teer. Men sloopte er zelfs in het geniep de wegen voor.
8. pilletjes
9. Russisch Front

Een tweede lied dateert van mei 1945, het definitieve einde van de vijandelijkheden, en schetst zowat de meest relevante gebeurtenissen en actoren uit de oorlogsperiode.

"DE VREDE DEUR DE WAPENS"

De "Vrede deur de Wapens"(1), zuu riep de fuhrer luid.
Wij willen gienen oorlog of wij wenschen gienen buit.
Moar geefd' ons guul de wîrold, tons worden wij den boas.
Als echte Duitschers zijn wij nie zuu dwoas.

Refrein

**Schep Couroage joepie, joepie, jee -ee - ee,
want weldra, weldra die komt de vree! (bis)**

De man mee de sigare(2), was uuk nog gienen teek.
"Moar Dolf toch, mijne jongen", sprakt hij, "ik pak u wel beet!
Wa zoede nu toch willen, woar zit toch uw verstand?
Oas ge wilt vechten, kom noar Engeland!"

Den oorlog ès gekomen. Dat was dus wel veurzien.
't Lag weeral aan de Duitschers, dat verwondert u toch niet?
Hoe zoede't anders willen, 't zit in den Duits zijn bloed.
't Ging nu veural om Engeland zijn goed (3).

Blitzkrieg (4), dat was het slagwoord, uit fuhrers hoofdkwartier.
't Zoe niet te lange duren, want hij was te rap alhier.
De Belgen woaren goeie, mee ons hoad hij gien wîrk,
Want mee zijn vliegers (5) die wast hij veel te stîrk.

Moar an 't Kanaal (6) gekomen, dat gijngt doar niet te kras.
Was dat ne voart of was dat ne wijje plas?
Doar zijn ze blijven zitten, lijk kiekens op hun ei.
En rap - rap, was 't uit mee hulder heerschappij!

Kolenkaart A N
REKS S

afgeleverd door het Gemeentebestuur van
BLANKENBERG

nr der verordening van 29 september 1945
Bijzondere Reguleering van de
Namen van de verbruiker *deby*

Voorraam: *deby*

Burgelijke stand: *deby*

Gebortedatum: *01-11-1885*

Adres: *Kalken N. 92*

Samenstelling van het gezin: *4 personen*

De woning is (van 1945) verdeeld met het
Zelf, uitsluitend als *gebruiker*
in begraafenis of als *afgevoerd*

Streek N. 2 (gebouwd) *deby*
Dus Moer *deby*

468466 A5	468466 A5	468466 A5
REKS S	REKS S	REKS S
KOLEN	KOLEN	KOLEN
REKS S	REKS S	REKS S
468466 A6	468466 A6	468466 A6
REKS S	REKS S	REKS S
KOLEN	KOLEN	KOLEN
REKS S	REKS S	REKS S

MELKBEVOORADINGS
voor Gent en Voorsched

GENTSCHÉ MELKERIJ (Naamloze Maatschappij)
Ottorgemische steenweg, 529, te Gent

KAART N° *886*
Verkoephuis N° *13*
J WIJK

GEZINSKAART : *drie* Personen

Afgeleverd aan M *van Eeckhoutte A.*
Ottorgemische steenweg n° 529 Gemeente *Gent*

GEEFT RECHT AAN *3* RANTSOENEN

REGLEMENT : De Koopers verbinden te weten dat de melk noch voortverkocht, noch afgestaan mag worden, en verbinden zich deze uitsluitend voor eigen gebruik of dat van hun huisgezin te kooplen. — Alle onregelmatigheden worden met ontbinding der gezinskaart gestraft.

Verloren kaarten worden niet vervangen.

N. B. — Klachten moeten schriftelijk gezonden worden aan den bestuurder der Melkerij, Ottorgemische steenweg, 529.

Handteekten van het Hoofd van het gezin,
achilles van Eeckhoutte

TABAĦSKKAART
RANTSOERINGSDIENST VAN GENT.

REKS S

N° 49710

1. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 1. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 1. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

2. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 2. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 2. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

3. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 3. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 3. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

4. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 4. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 4. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

5. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 5. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 5. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

6. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 6. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 6. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

7. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 7. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 7. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

8. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 8. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 8. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

9. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 9. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 9. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

10. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 10. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 10. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

20

20

20

1. CONSERVATION DU HARENG

1. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 1. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 1. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

2. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 2. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 2. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

3. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 3. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 3. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

4. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 4. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 4. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

5. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 5. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 5. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

6. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 6. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 6. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

7. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 7. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 7. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

8. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 8. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 8. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

9. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 9. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 9. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

10. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 10. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED 10. COOPSTAD GENT. STADSGEBIED

CARTE DE HARENG

NOM: *Helenberg*

PRENOM: *Emilie*

RUE: *109 R. du Bon*

N° Carte: *1161735*

109 R. du Bon

1161735

31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20

Zegels en rantsoeringskaarten voor kolen, tabak, haring en melk. Verzameling E. Levis.

En woar zat Erwin Rommel (7), in 't hietste van 't gevecht?
Was't op zijnen trommel, of zond jij zijne knecht?
Montgomery (8) zijn mannen, die hên dat g'arrangeerd
En spoedig was dat front gelijkwideerd!

Dan kwam den Atlantiek-Wall (9). Gien vliegge kost aan land.
Verre van te komen mee de buuten aan het strand.
Zijn bunkers waren IJZER, zijn mannen woaren STAAL
Moar rap die liepen z' allen op den dwoal.

Gelukkig es't gekomen, onze stad die es bevrijd!
de Tommies (10) en de Polen waren uuk toch niet benijd.
Dank aan de koene mannen, en hunne dapp're doad,
Luupen wij weer vrij op stroat!

Monty (8) en Eisenhouwer (11), twie mannen uit een stuk.
Zijn er na veel moeite eindelijk toch in gelukt.
De Duitschers zijn verslegen, de vreden ès een feit.
En guul de wirold ès doardeur verblijd!

De Fuhrer ès gestorven, een plotselijngje duud.
moar doar stak in zijn hersens zeker wel een beetse luud.
't Es niet spijtig veur de wirold, 't verlies van zuu een zwijn.
Wie zoe doarom verdrietig keunen zijn?!

NOTEN

1. Duitse slogan uit de vooroorlogse periode: "Frieden durch die Waffen"
2. Winston Leonard Spencer Churchill hertog van Marlborough (1874-1965), gedurende WOII eerste minister en minister van oorlog. Vermaard om zijn organisatietalent, werkkraft en geestdrift, waarin nationalisme en romantiek verweven waren en... het roken van kanjers van sigaren. Nobelprijs voor letterkunde in 1953.
3. Slaat op het bekende Duitse strijdlid: "Und wir fahren gegen Engeland"
4. Letterlijk: "Bliksemoorlog". Een flitsend snelle forcering van de onderwerping van vijandelijke staten d.m.v. bombardementen, tankspitsen en luchtlandingstroepen (parachutisten). Deze terminologie was vooral van toepassing op de snelle Duitse oorlogssuccessen in de jaren 1939-41.
5. Luftwaffe: Duitse luchtmacht (letterlijk: het luchtwapen)
6. Het Kanaal, La Manche, the Channel: zeegebied tussen Engeland en Frankrijk
7. Erwin Rommel: Duits officier (1891-1944). Sinds begin 1944 bekwaam bevelhebber van het Afrikakorps. 1942 veldmaarschalk. (Verslagen te El -Alamein, 1942). Werd wegens contacten met anti-nazistisch verzet tot zelfmoord gedwongen. Zijn optreden sprak sterk tot de verbeelding.

8. Bernard Law Montgomery (1887- 1976). Engels officier. Tijdens WOII in 1942 bevelhebber in Egypte. Overwinnaar van El-Alamein waarmee de opmars begon die hem door Libië naar Tunis voerde. Streed daarna o.a. in Italië en bij geallieerde landing in Normandië (1944), maarschalk (1945), “viscount of Alamein” (1946).
9. Atlantik-wall: reeks kustverdedigingswerken, door de Duitsers tussen 1940-44 aangelegd van de Noordkaap tot de Spaans-Franse grens, om een geallieerde invasie te kunnen afslaan. Zij omvatte bunkers, zware versperringen en allerlei hindernissen, zwaar geschut, luchtafweergeschut, land-en zeemijnen, ondergrondse schuilplaatsen voor troepen en gewonden, die zich vooral in Noordfrankrijk kilometers ver landinwaarts uitstrekten.
10. Tommy: in Engeland welwillende bijnaam voor een gewoon soldaat. Komt van Thomas Atkins, het voorbeeld uit de soldijboeken van begin 19de eeuw.
11. Dwight David Eisenhower(1890-1969) Amerikaans militair en staatsman. brigadegeneraal (1941), opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten bij de landing in Normandië (1944). Later chef van de generale staf te Washington (1945), opperbevelhebber NAVO strijdkrachten (1950-52), 2x president V.S.(1952-56 en 1956-60)

Met dank aan Theo De Smet.

Eddy “Den Twiedekker” LEVIS
